

Οδηγός δικαιωμάτων & παροχών για ευάλωτες ομάδες

δικαίωμα
συνήγορος
πολίτης
πρόσβαση
κριτήρια
ανάγκες
κοινωνία
νόμοι
παροχές
επιλογή
επιδόματα
υπηρεσίες
συνήγορος
δικαίωμα
πολίτης
πρόσβαση
κριτήρια
ανάγκες
κοινωνία
νόμοι
παροχές

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ
ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

2015

με την υποστήριξη

Οδηγός δικαιωμάτων & παροχών για ευάλωτες ομάδες

Χαλκοκονδύλη 17
10432 Αθήνα

www.synigoros.gr
www.synigoros-solidarity.gr

Η ενέργεια αυτή χρηματοδοτείται από την Νορβηγία την Ισλανδία και το Λιχτενστάιν μέσω του Χρηματοδοτικού Μηχανισμού του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου, Πρόγραμμα για την Αλληλεγγύη και την Κοινωνική ένταξη στην Ελλάδα (2009-2014)

ΑΘΗΝΑ, Δεκέμβριος 2015

Σύνταξη Οδηγού

Μάριος Πρωτοπαπάς (protopapas@synigoros.gr)

Άρτεμις Καλαβάνου (kalavanou@synigoros.gr)

Στη συγκέντρωση του υλικού συνέβαλαν οι Ειδικοί Επιστήμονες της Αρχής

Σχεδιασμός έκδοσης

Ρόδω Ανδριάνη (andr-rodo@synigoros.gr)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	5
1. ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ, Ελαφρύνσεις – Απαλλαγές	7
2. ΣΤΕΓΑΣΗ, Στεγαστικά Δάνεια Ο.Ε.Κ.	10
3. ΕΡΓΑΣΙΑ, Απασχόληση - Ανεργία	11
4. ΠΑΡΟΧΕΣ ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ , Τιμολόγια ΔΕΚΟ	15
5. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, Δόμηση	17
6. ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ	19
7. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	23
8. ΛΟΙΠΑ ΘΕΜΑΤΑ ΑΝΗΛΙΚΩΝ	25
9. ΑΣΦΑΛΙΣΗ, Υγεία – Περίθαλψη	27
10. ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ	28
11. ΝΟΜΙΚΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ	30
ΒΑΣΙΚΟΙ ΟΡΙΣΜΟΙ	31
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	36

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η οικονομική κρίση και η παρατεταμένη λιτότητα των τελευταίων ετών έχει δημιουργήσει τεράστια προβλήματα σε ένα μεγάλο αριθμό πολιτών και ιδιαίτερα στους πολίτες που ανήκουν στις ευάλωτες (ή ευπαθείς) ομάδες πληθυσμού¹.

Η απουσία ολοκληρωμένου πλαισίου προστασίας των ομάδων αυτών επιτείνει ένα πάγιο έλλειμμα πληροφόρησης ενώ καθιστά τα προβλήματα εντονότερα, αφού οι πολίτες που δεν γνωρίζουν τα δικαιώματά τους, δεν μπορούν να τα ασκήσουν.

Η εμπειρία της Αρχής από τις αναφορές των πολιτών καταδεικνύει πράγματι ότι μεγάλος αριθμός πολιτών όχι μόνο δεν γνωρίζει τα δικαιώματά του ή τις παροχές που δικαιούται αλλά ούτε και αν εντάσσεται στις ομάδες των ευάλωτων πολιτών, που είναι οι εξής²

Άστεγοι, άνεργοι/μακροχρόνια άνεργοι, φτωχοί, άτομα με αναπηρία (ΑΜΕΑ), πάσχοντες από σοβαρά παθολογικά προβλήματα ή ψυχικές ασθένειες, αποφυλακισμένοι, χρήστες και πρώην χρήστες εξαρτησιογόνων ουσιών, οροθετικοί, θρησκευτικές ή πολιτισμικές μειονότητες, ρομά/τσιγγάνοι, μονογονεϊκές οικογένειες, ανήλικοι παραβάτες, κακοποιημένες γυναίκες, θύματα εμπορίας (trafficking), πρόσφυγες, μετανάστες, παλιννοστούντες, άτομα που υπόκεινται σε διακρίσεις λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού, πληγέντες από θεομηνίες και φυσικές καταστροφές (πυρόπληκτοι, σεισμοπαθείς, πλημμυροπαθείς).

Αυτό το έλλειμμα πληροφόρησης, επιχειρεί να καλύψει κατά το δυνατόν η πρωτοβουλία σύνταξης ενός *Οδηγού Δικαιωμάτων & Παροχών* για ευάλωτες ομάδες, που ξεκίνησε με τη συμβολή της Βοηθού Συνηγόρου κυρίας Μαρίας Κοτρωνιά και πραγματοποιήθηκε από στελέχη της Αρχής. Ο Οδηγός καταγράφει τη σχετική πληροφορία με βάση την εμπειρία του Συνηγόρου του Πολίτη από τη διερεύνηση αναφορών των πολιτών. Αν και λήφθηκε μέριμνα να είναι πλήρης, δεν ισχυρίζεται ότι είναι εξαντλητικός. Θα ενημερώνεται όμως τακτικά με νέες πληροφορίες και είναι διαθέσιμος στον ιστοχώρο www.synigoros-solidarity.gr.

Καλλιόπη Σπανού
Συνήγορος του Πολίτη

---

¹Δηλ. σε ομάδες που υφίστανται υψηλό κίνδυνο να περιπέσουν σε κατάσταση φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (βλ. ενότητα ΒΑΣΙΚΟΙ ΟΡΙΣΜΟΙ).

²Η απαρτίθιση των πληθυσμιακών ομάδων βασίζεται κυρίως σε στοιχεία του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών (βλ. ενότητα ΒΑΣΙΚΟΙ ΟΡΙΣΜΟΙ).

ΕΕΤΗΔΕ

Ν.4021/2011, άρθρο 53, παρ. 6 (ΦΕΚ 218 Α')

Επιβάλλεται τέλος με μειωμένο συντελεστή σε ακίνητα που ιδιοκατοικούνται ή ανήκουν κατά κυριότητα ή επικαρπία σε πολύτεκνους, ανάπηρους, ή απαλλάσσονται του τέλους ακίνητα που ιδιοκατοικούνται ή ανήκουν κατά κυριότητα ή επικαρπία σε άνεργους ή μακροχρόνια άνεργους (εφόσον πληρούνται συγκεκριμένες προϋποθέσεις που ορίζονται από το νόμο).

Αρμόδια υπηρεσία είναι η Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπ. Οικονομικών. Η υποβολή αιτημάτων γίνεται ηλεκτρονικά ή μέσω ΚΕΠ

ΕΕΤΑ

Ν.4152/2013, άρθρο 1, Υποπαράγραφος Α7, παρ.9, 10, 11 (ΦΕΚ 107 Α')

Εφαρμόζεται μειωμένος συντελεστής σε ακίνητα που ιδιοκατοικούνται ή ανήκουν κατά κυριότητα ή επικαρπία σε πολύτεκνους, ανάπηρους, ή απαλλάσσονται του τέλους ακίνητα που ιδιοκατοικούνται ή ανήκουν κατά κυριότητα ή επικαρπία σε άνεργους, μακροχρόνια άνεργους, ή σε πρόσωπα που βρίσκονται σε κατάσταση φτώχειας ή απειλούνται με φτώχεια (εφόσον πληρούνται συγκεκριμένες προϋποθέσεις που ορίζονται από το νόμο).

Η υποβολή αιτημάτων γίνεται προς τις ΔΟΥ στις οποίες υπάγονται οι φορολογούμενοι

ΕΝΦΙΑ

Ν.4223/2013, άρθρο 7, παρ.1, 2 (ΦΕΚ 287 Α')

Χορηγείται έκπτωση 50% ή 100% σε φορολογούμενους που βρίσκονται σε οικονομική αδυναμία πληρωμής της συνολικής οφειλής για το οικείο έτος, ή είναι πολύτεκνοι ή ανάπηροι (εφόσον πληρούνται συγκεκριμένες προϋποθέσεις που ορίζονται από το νόμο).

Η υποβολή αιτημάτων γίνεται προς τις ΔΟΥ στις οποίες υπάγονται οι φορολογούμενοι

Ειδική Εισφορά Αλληλεγγύης

N.3986/2011, άρθρο 29, παρ.2 (ΦΕΚ 152 Α')
και ΠΟΛ.1099/2014

Εξαιρούνται από την υποχρέωση καταβολής της ειδικής εισφοράς οι άνεργοι και οι μακροχρόνια άνεργοι που δεν έχουν πραγματικά εισοδήματα, καθώς επίσης οι ολικώς τυφλοί και οι πάσχοντες από βαριά κινητική αναπηρία με ποσοστό άνω του 80% (εφόσον πληρούνται συγκεκριμένες προϋποθέσεις που ορίζονται από το νόμο).

Η υποβολή αιτημάτων γίνεται προς τις ΔΟΥ στις οποίες υπάγονται οι φορολογούμενοι

Αμφισβήτηση των τεκμηρίων διαβίωσης

N.4172/2013 (Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος)
άρθρο 31, παρ.2 (ΦΕΚ 167 Α')

Όταν το ετήσιο συνολικό ποσό της αντικειμενικής δαπάνης, όπως προκύπτει από τους υπολογισμούς του Υπ. Οικονομικών, είναι μεγαλύτερο από την πραγματική δαπάνη του φορολογουμένου και της οικογένειάς του, μπορεί να αμφισβητηθεί από αυτόν, εφόσον αυτό αποδεικνύεται με βάση πραγματικά περιστατικά ή στοιχεία. Τέτοια περιστατικά συντρέχουν ιδίως όταν οι υπόχρεοι: α) υπηρετούν τη στρατιωτική θητεία τους, β) είναι φυλακισμένοι, γ) νοσηλεύονται σε νοσοκομείο ή κλινική, δ) είναι άνεργοι και δικαιούνται βοήθημα ανεργίας, ε) συγκατοικούν με συγγενείς πρώτου βαθμού και εξ αυτού έχουν μειωμένες δαπάνες διαβίωσης, στ) είναι ορφανοί ανήλικοι, οι οποίοι έχουν στην κυριότητα τους ΙΧ επιβατικά αυτοκίνητα από κληρονομιά του πατέρα ή της μητέρας τους και ζ) προσκομίζουν

στοιχεία από τα οποία αποδεικνύεται ότι για λόγους ανώτερης βίας πραγματοποιήσαν δαπάνη μικρότερη από την αντικειμενική.

Η υποβολή αιτημάτων μαζί με τα αναγκαία δικαιολογητικά γίνεται προς τις ΔΟΥ στις οποίες υπάγονται οι φορολογούμενοι

Μείωση – απαλλαγή από δημοτικούς φόρους ή τέλη

Ν. 3463/2006 (Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων),
άρθρο 202, παρ.3 (ΦΕΚ 114 Α')

Τα δημοτικά ή κοινοτικά συμβούλια δύνανται με απόφασή τους να μειώσουν τους δημοτικούς φόρους ή τέλη μέχρι 50%, ή να απαλλάξουν πλήρως από την επιβολή του φόρου, άτομα με αναπηρία και πολύτεκνους (όπως η ιδιότητά αυτών οριοθετείται αντίστοιχα από την κείμενη νομοθεσία) υπό προϋποθέσεις.

Εφόσον έχει ληφθεί σχετική απόφαση από τον οικείο ΟΤΑ (απαιτείται διερεύνηση από πλευράς ενδιαφερόμενων), οι πολίτες που εμπíπτουν στις εν λόγω ευπαθείς ομάδες μπορούν να υποβάλουν σχετικό αίτημα.

Η υποβολή των αιτήσεων γίνεται στους ΟΤΑ που υπάγονται οι δικαιούχοι

Στεγαστικά Δάνεια ΟΕΚ

Ν. 4144/2013, άρθρο 36 και
ΚΥΑ ΟΙΚ. 19068/819/4.5.2015 (ΦΕΚ 878 Β')

Μετά την κατάργηση του Οργανισμού Εργατικής Κατοικίας (ΟΕΚ) οι πολίτες που αντιμετωπίζουν προβλήματα με οφειλές δανείων από τον Οργανισμό μπορούν –εφεξής- να απευθύνονται στον ΟΑΕΔ., ο οποίος κατέστη καθολικός διάδοχος του ΟΕΚ και υπεισήλθε σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του.

Τα δάνεια που έλαβαν δικαιούχοι από πιστωτικά ιδρύματα με επιδότηση επιτοκίου από τον πρώην ΟΕΚ επιμηκύνονται υπό την προϋπόθεση υποβολής σχετικής αίτησης εντός συγκεκριμένης προθεσμίας (βλ. ΚΥΑ).

Η υποβολή αιτημάτων γίνεται προς τις κατά τόπους υπηρεσίες του ΟΑΕΔ, τη Δ/ση Μελετών και Οργάνωσης ή τη Διοίκηση του ΟΑΕΔ

Επίδομα Ανεργίας (Επίδομα Τακτικής Επιδότησης)

Ν.Δ. 2961/1954, άρθρα 11-38 (ΦΕΚ 197 Α'),
Ν.1545/1985, άρθρα 3-8 (ΦΕΚ 91 Α'),
Ν.1836/1989, άρθρα 15-24 (ΦΕΚ 79 Α'),
Ν.1892/1990, άρθρο 37 (ΦΕΚ 101 Α'),
Ν.3552/2007, άρθρο 5 (ΦΕΚ 77 Α'),
Ν.3996/2011, άρθρο 71 (ΦΕΚ 170 Α')
και απόφαση Δ.Σ. ΟΑΕΔ 3701/55/22-11-11),
Ν.3986/2011, άρθρο 39 (ΦΕΚ 152 Α')
και Ν.4203/2013, άρθρο 26 (ΦΕΚ 235 Α')

Ο ΟΑΕΔ χορηγεί επίδομα ανεργίας (υπό προϋποθέσεις) σε μισθωτούς των οποίων καταγγέλθηκε από τον εργοδότη, ή έληξε η σύμβαση εργασίας και που έχουν ασφαλισθεί στον κλάδο ανεργίας του ΟΑΕΔ. Οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να υποβάλουν αίτηση αυτοπροσώπως **εντός 60 ημερών** από την ημερομηνία απόλυσής τους, διαφορετικά κινδυνεύουν να χάσουν το δικαίωμα της τακτικής επιδότησης ανεργίας.

Η αίτηση υποβάλλεται στον ΟΑΕΔ του τόπου κατοικίας ή εναλλακτικά της τελευταίας απασχόλησης του ενδιαφερόμενου

Επίδομα μακροχρονίως ανέργου

Ν.4093/2012, άρθρο 1, παρ.ΙΑ, υποπαρ.ΙΑ1, περ.ΙΙ,
(ΦΕΚ 222 Α') Κ.Υ.Α. 44137/613/18-12-13 (ΦΕΚ 3253 Β')

Χορηγείται από τον ΟΑΕΔ επίδομα μακροχρονίως ανέργου σε Έλληνες υπηκόους και υπηκόους κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης που είναι ασφαλισμένοι κατά της ανεργίας, ηλικίας από 20 μέχρι 66 ετών, έχουν εξαντλήσει τη 12μηνη τακτική επιδότηση ανεργίας και το ετήσιο οικογενειακό εισόδημά τους δεν υπερβαίνει τα 10.000 ευρώ. Για τη χορήγησή του απαιτείται αίτημα του ανέργου εντός αποσβεστικής προθεσμίας 2 **μηνών** από τη λήξη της καταβολής του επιδόματος τακτικής ανεργίας.

Η υποβολή αιτήσεων και των απαιτούμενων δικαιολογητικών γίνεται στις υπηρεσίες του ΟΑΕΔ του τόπου διαμονής των ενδιαφερόμενων

Επιδότηση Νεοεισερχομένων στην αγορά εργασίας

ΕΣΠΑ

Ο ΟΑΕΔ καταβάλλει ειδικό επίδομα (υπό προϋποθέσεις) σε άνεργους νέους/νέες μέχρι και 29 ετών, οι οποίοι έχουν συμπληρώσει το 20ο έτος της ηλικίας τους και έχουν αποφοιτήσει από Δημόσιο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα λαμβάνοντας τίτλο σπουδών οποιασδήποτε εκπαιδευτικής βαθμίδας.

Οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να απευθύνονται στον ΟΑΕΔ-ΚΠΑ2 του τόπου κατοικίας τους

Επίδομα Διαθεσιμότητας

N.1836/89, άρθρο 20 (ΦΕΚ 79 Α')

Μισθωτοί που έχουν τεθεί σε διαθεσιμότητα από τον εργοδότη τους κατά τη διάρκεια αυτής δικαιούνται να λάβουν από τον ΟΑΕΔ (ως 3 μήνες κάθε έτος) επίδομα ύψους δέκα τοις εκατό (10%) του μέσου όρου των τακτικών αποδοχών τους των δύο τελευταίων μηνών υπό καθεστώς πλήρους απασχόλησης.

Οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να απευθύνονται στον ΟΑΕΔ του τόπου κατοικίας τους ή της τελευταίας απασχόλησής τους

Βοήθημα ανεργίας αυτοτελώς και ανεξαρτήτως απασχολουμένων (ΟΑΕΕ, ΕΤΑΠ-ΜΜΕ)

**N. 3986/2011, άρθρο 44, παρ.2 (ΦΕΚ 152 Α'),
Υ.Α Φ.80000/8285/253/2013 (ΦΕΚ 705 Β'),
ΥΑ Φ. 10035/οικ.1239/63 (ΦΕΚ 290 Β')**

Ελεύθεροι επαγγελματίες και αυτοτελώς απασχολούμενοι, ασφαλισμένοι στους φορείς ΟΑΕΕ και ΕΤΑΠ-ΜΜΕ, εφόσον διέκοψαν αποδεδειγμένα το επάγγελμά τους από την 1.1.2012 και μετά (και υπό

συγκεκριμένες προϋποθέσεις), δικαιούνται βοήθηματος ανεργίας από τον ΟΑΕΔ.

Οι ενδιαφερόμενοι οφείλουν να υποβάλουν αίτηση αυτοπροσώπως στον ΟΑΕΔ του τόπου κατοικίας τους ή της τελευταίας απασχόλησής τους

Προαιρετική Ασφάλιση Μακροχρόνια Ανέργων για Θεμελίωση Συνταξιοδοτικού Δικαιώματος λόγω γήρατος

N.2874/00, άρθρο 10 (ΦΕΚ 286 Α'), ΥΑ 30274/2001

Άνεργοι άνδρες ηλικίας άνω των 60 ετών και γυναίκες άνω των 55 ετών, εγγεγραμμένοι στον ΟΑΕΔ, με δελτίο ανεργίας ενεργό για 12 συνεχείς μήνες, έχουν δικαίωμα να ενταχθούν στο πρόγραμμα προαιρετικής ασφάλισης, προκειμένου να συμπληρώσουν τις προϋποθέσεις θεμελίωσης της σύνταξης τους στο ΙΚΑ.

Οι αιτήσεις υποβάλλονται στα υποκαταστήματα του ΙΚΑ του τόπου κατοικίας του δικαιούχου

Δωρεάν μετακίνηση με τα μέσα μαζικής μεταφοράς και διαγραφή διοικητικών πρόστιμων ανέργων

N. 4331/2015, άρθρο 77 (ΦΕΚ 69 Α'),
ΚΥΑ Οικ. Α-40580/3128 (ΦΕΚ 1293 Β'),
Εγκύκλιος Οικ. Α-47174/3537, 16 Νοεμβρίου 2015
(ΑΔΑ:ΩΝΨΥ4653ΟΕ-Π75) του Υπ. Υποδομών, Μεταφορών και
Δικτύων

Οι εγγεγραμμένοι στα μητρώα του ΟΑΕΔ απαλλάσσονται από την καταβολή κομίστρου στα δημόσια μέσα μαζικής μεταφοράς. Επίσης, διαγράφονται διοικητικά πρόστιμα που έχουν επιβληθεί μέχρι τις 30-6-2015 στους ανωτέρω εγγεγραμμένους για μη καταβολή κομίστρου, ακόμη και αν έχει εκκινήσει η διαδικασία βεβαίωσης και είσπραξης τους.

Ειδικότερα, διαγράφονται τα διοικητικά πρόστιμα που έχουν επιβληθεί από τους φορείς ΣΤΑΣΥ και ΟΣΥ του ΟΑΣΑ στο χρονικό διάστημα από 02 Ιουλίου 2010 έως και 02 Ιουλίου 2015 για μη καταβολή κομίστρου ακόμη και αν έχει εκκινήσει η διαδικασία βεβαίωσης και είσπραξης κατά ΚΕΔΕ, εφόσον ο επιβάτης ήταν

εγγεγραμμένος στον ΟΑΕΔ ως άνεργος κατά την ημερομηνία τέλεσης της παράβασης, είτε κατά την ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου, ήτοι στις 02 Ιουλίου 2015.

Για την απόδειξη της ιδιότητας του ανέργου, απαιτούνται Αστυνομικό Δελτίο Ταυτότητας (ΑΔΤ) και δελτίο ανεργίας εφόσον αυτό είναι ακόμα σε ισχύ ή σε διαφορετική περίπτωση βεβαίωση ανεργίας του ΟΑΕΔ με την οποία θα αποδεικνύεται η εγγραφή του αιτούντα στα μητρώα του ΟΑΕΔ κατά την ημερομηνία της παράβασης ή την ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου.

Οι δικαιούχοι πρέπει να προσέρχονται σε ώρες λειτουργίας και σημεία εξυπηρέτησης κοινού του Ομίλου ΟΑΣΑ

Σημειώνεται ότι: Από 27-9-2015 αιτήσεις προς τον ΟΑΕΔ για έκδοση βεβαιώσεων και, ανανέωση δελτίων ανεργίας μπορούν να διεκπεραιώνονται και μέσω των ΚΕΠ, μέσω αντίστοιχης ηλεκτρονικής εφαρμογής. Αιτήσεις για λήψη επιδομάτων – βοηθημάτων και λοιπών παροχών μπορούν να διεκπεραιώνονται μέσω ΚΕΠ από 4-1-2016 (ΥΑ ΔΙΑΔΠΥΔ/Φ15/20/26524 (ΦΕΚ 1845 Β'))

ΔΕΗ**Χορήγηση Κοινωνικού Οικιακού Τιμολογίου (ΚΟΤ) – Ένταξη στο Μητρώο Ευάλωτων Πελατών**

Απόφαση ΥΠΕΚΑ
Δ5-ΗΛ/Β/Φ120/οικ.878/17.01.2013 (ΦΕΚ 3274 Β') και
Δ5-ΗΛ/Β/Φ.1.21/ΟΙΚ.12112/20-06-2013 (ΦΕΚ 1521 Β')

Παρέχεται έκπτωση έως 42% στο σύνολο της τετραμηνιαίας κατανάλωσης σε άτομα με χαμηλό εισόδημα, γονείς με 3 τέκνα, άνεργους, άτομα με αναπηρία και άτομα που χρήζουν μηχανικής υποστήριξης (εφόσον πληρούνται συγκεκριμένες προϋποθέσεις). Περαιτέρω, στις ανωτέρω κατηγορίες καταναλωτών, όπως επίσης στους υπερήλικες³ και στους πολύτεκνους⁴ πελάτες που εντάσσονται στο Μητρώο Ευάλωτων Πελατών, παρέχονται ειδικά προνόμια (ευρύτερη προθεσμία εξόφλησης λογαριασμών κατανάλωσης ηλεκτρικού ρεύματος, αναστολή έκδοσης, κατά τη διάρκεια του έτους, εντολής περί διακοπής ρεύματος λόγω ληξιπρόθεσμων οφειλών, αυστηρότερες προϋποθέσεις για την καταγγελία της σύμβασης προμήθειας εκ μέρους του προμηθευτή).

Η υποβολή αιτήματος για υπαγωγή στο ΚΟΤ γίνεται προς το ΔΕΔΗΕ ηλεκτρονικώς (deddie.gr), τηλεφωνικώς (1770) ή δια των ΚΕΠ

ΕΥΔΑΠ**Κοινωνικό Τιμολόγιο για ανακούφιση των οικονομικά ασθενέστερων ομάδων**

Κανονισμός ΕΥΔΑΠ (ΦΕΚ 552 Β' /2009)

³ Άτομα που έχουν συμπληρώσει το εβδομηκοστό (70^ο) έτος της ηλικίας τους.

⁴ Γονείς με 4 τέκνα και άνω.

Παρέχεται έκπτωση από 10% - 60% στα τιμολόγια της ΕΥΔΑΠ σε πολυμελείς οικογένειες με 3 παιδιά και άνω (αυτόματα), καθώς και έκπτωση 30% στους άνω των 75 ετών που κατοικούν μόνοι (υπό προϋποθέσεις).

Η υποβολή αιτήματος γίνεται προς τα αρμόδια υποκαταστήματα της ΕΥΔΑΠ

Προσωρινή αναστολή πλειστηριασμών ακινήτων και άρση διακοπής υδροδότησης

Απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΥΔΑΠ
11/02/12 για στήριξη στις ευπαθείς ομάδες

Προβλέπεται προσωρινή καθολική αναστολή πλειστηριασμών ακινήτων και άρση κάθε διακοπής υδροδότησης για οφειλές που αφορούν ευπαθείς ομάδες.

Πληροφορίες στα αρμόδια υποκαταστήματα της ΕΥΔΑΠ

— **Νέος Οικοδομικός Κανονισμός**

N. 4067/2012, άρθρο 26 (ΦΕΚ 79 Α')

Προβλέπονται ειδικές ρυθμίσεις (δια της παροχής και τεχνικών οδηγιών σχεδιασμού) για την εξυπηρέτηση ατόμων με αναπηρία ή εμποδιζόμενων ατόμων όσον αφορά την προσβασιμότητα τόσο στα νέα κτίρια όσο και στα υφιστάμενα πριν την ισχύ του εν λόγω νόμου κτίρια που εξυπηρετούν όμως συγκεκριμένες χρήσεις (όπως γραφεία του Δημοσίου ή μη τομέα, καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος, εμπορίου, χώροι συνάθροισης κοινού κ.ά.)

Για περισσότερες πληροφορίες αρμόδιες είναι οι Υπηρεσίες Δόμησης των Δήμων

— **Αυθαιρέτη Δόμηση**

N. 4178/2013, άρθρο 17 (ΦΕΚ 174 Α')

Προβλέπονται μειώσεις προστίμων από 15%-70% σε ειδικές ομάδες πληθυσμού (άτομα με αναπηρία (ΑμεΑ), παλινοστούντες ομογενείς και τέκνα αυτών, μόνιμοι κάτοικοι Θράκης, τρίτεκνοι, πολύτεκνοι, μονογονεϊκές οικογένειες, μακροχρόνια άνεργοι).

Η υποβολή αιτημάτων γίνεται ηλεκτρονικά στο πληροφοριακό σύστημα του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος (ή άλλης αρμόδιας δημόσιας αρχής εποπτευόμενης από το ΠΕΚΑ) από εξουσιοδοτημένους Μηχανικούς.

— **Δελτίο Στάθμευσης για ΑμεΑ**

ΠΔ. 241/2005 (ΦΕΚ 290 Α')

Κάτοχοι αναπηρικών οχημάτων ή κάτοχοι ΙΧ οχημάτων οι οποίοι έχουν ενταχθεί σε προγράμματα αναδοχής ή υιοθεσίας Ατόμων με Αναπηρίες, δικαιούνται ειδικού Δελτίου Στάθμευσης για αποκλειστική χρήση σε

χώρους στάθμευσης με οριζόντια και κάθετη σήμανση για οχήματα Ατόμων με Αναπηρίες και κατά προτεραιότητα σε οδούς και χώρους που χρησιμοποιούνται για δημόσια κυκλοφορία οχημάτων, πεζών και ζώων.

Αρμόδιες για τη χορήγηση των δελτίων είναι οι Δ/νσεις Μεταφορών και Επικοινωνιών των Περιφερειών

— Λόγω αναπηρίας

Προβλέπεται (υπό προϋποθέσεις) και εφόσον έχει διαπιστωθεί από τα ΚΕΠΑ (Κέντρα Πιστοποίησης Αναπηρίας) συγκεκριμένο ποσοστό και μορφή αναπηρίας, η παροχή:

— **Επιδόματος Βαριάς Αναπηρίας**

ΥΑ Γ4α/Φ225/161, ΦΕΚ Β' 108/1989, όπως έχει τροποποιηθεί από τις Προνοιακές Υπηρεσίες των Δήμων σε ανασφάλιστους ή έμμεσα ασφαλισμένους και σε ανασφάλιστα ή έμμεσα ασφαλισμένα τέκνα,

— **Παραπληγικού Επιδόματος**

ενδεικτικά ΥΑ Π3α/Φ.27/Γ.Π. οικ.124095, (ΦΕΚ Β' 1594/2002)

από τις Προνοιακές Υπηρεσίες των Δήμων σε ανασφάλιστους τετραπληγικούς - παραπληγικούς - υπερήλικες του ΟΓΑ - ακρωτηριασμένους και δημόσιους υπάλληλους παραπληγικούς - ακρωτηριασμένους (Ν. 1284/1982, άρθρο 3, παρ. 1, ΦΕΚ 114 Α'),

— **Παραπληγικού Επιδόματος**

Ν. 1140/1981, άρθρο 42, ΦΕΚ 68 Α' ή Ν. 3232/2004 άρθρο 5, ΦΕΚ 48 Α' ή Ν. 3518/2006, άρθρο 61, ΦΕΚ 272 Α'

από τους φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης σε ασφαλισμένους ή στα μέλη της οικογένειάς τους,

— **Επιδόματος ή προσαύξησης στη σύνταξη λόγω απόλυτης αναπηρίας –όχι λόγω γήρατος**

Ν.1140/81, άρθρο 42, παρ. 3, ΦΕΚ 58 Α'

από Ασφαλιστικούς Φορείς σε συνταξιούχους, και

— **Ειδικότερων επιδομάτων**

ΚΥΑ Π4γ/Φ.421/Φ.422.Φ.423.Φ.221. οικ. 6286/1997 ΦΕΚ 997 Β', τροποποίηση επιδότησης σε τυφλά-κωφάλαλα-βαριά νοητική καθυστέρηση (ΒΝΚ) και ανασφάλιστα παραπληγικά-ακρωτηριασμένα άτομα),

σε άτομα που πάσχουν από συγκεκριμένα και /ή σπάνια νοσήματα ή μορφές αναπηρίας ή **ειδικές περιπτώσεις βαριάς αναπηρίας**

Ενδεικτικά:

αιματολογικά νοσήματα

ΥΑ Δ29α/Φ.32.Γ.Π.οικ.10807/530, ΦΕΚ 1271 Β'/2013

εγκεφαλική παράλυση

Γ4α/Φ224/οικ.1434, ΦΕΚ Β' 441/1984

βαριά νοητική καθυστέρηση, σύνδρομο Down, διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές

ΥΑ Γ4/Φ 12/οικ 1930, ΦΕΚ Β' 724/1982,

ΥΑ 2070228/7908/0022,

ΦΕΚ Β' 700/1989, ΥΑ Δ29α/Φ.32/Γ.Π.οικ.10808/531 ΦΕΚ Β' 96 5/2013

τυφλότητα

Ν.958/1979, ΦΕΚ 191 Α' και ΥΑ Δ29α/Φ.32/Γ.Π.οικ.10806/529, ΦΕΚ Β'1189/2013

κωφαλαλία

ΥΑ Δ3β/423/73, 193/1979, ΦΕΚ Β'143/1979 και ΥΑ

Γ4/Φ.112/οικ/1929/1982, ΦΕΚ 724 Β' /1982

παράλυση – ακρωτηριασμός των κάτω άκρων

ΥΑ Γ4α/Φ15/849/ 1988 (ΦΕΚ 168/Β'), ΥΑ Π3α/Φ.15/ΓΠοικ.

88483/2008 (ΦΕΚ 1313 Β' /2008), Ν. 2345/95 (ΦΕΚ 213 Α')

ινσουλινοεξάρτηση

ΥΑ Δ29α/Φ.32.Γ.Π.οικ. 10804/528/ ΦΕΚ Β' 1189/2013)

νεφρική ανεπάρκεια τελικού σταδίου

ΥΑ Δ29α/Φ.32.Γ.Π.οικ. 10804/528/ ΦΕΚ Β' 1189/2013

Η υποβολή αιτημάτων γίνεται προς τις Πρόνοιακές Υπηρεσίες των Δήμων κατοικίας των δικαιούχων

Επίδομα απροστάτευτων παιδιών

N. 4051/60 (ΦΕΚ 68 Α') και
ΠΔ 108/83 (ΦΕΚ 49 Α'),
όπως τροποποιήθηκε από το ΠΔ 148/97 (ΦΕΚ 127 Α')

Παιδιά ορφανά ή που στερούνται της πατρικής προστασίας για οποιονδήποτε λόγο δικαιούνται, έως το 16^ο έτος της ηλικίας τους, μηνιαία οικονομική ενίσχυση ύψους 44 ευρώ, με την προϋπόθεση ότι το μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα δεν υπερβαίνει τα 235 ευρώ για οικογένεια έως 3 μελών (προσαυξανόμενο κατά 20 ευρώ για κάθε επιπλέον μέλος, αφαιρουμένου του ποσού που τυχόν καταβάλλεται για ενοίκιο), ή γενικώς το ποσό που καθορίζεται κάθε φορά με προεδρικό διάταγμα.

Οι αιτήσεις υποβάλλονται στις κατά τόπους
Διευθύνσεις Πρόνοιας των Δήμων

Σχολικό Επίδομα

N. 3016/2002, άρθρο 27, παρ.3 (ΦΕΚ 110 Α')

Σε οικογένειες (συμπεριλαμβανομένων και των μονογονεϊκών) με ετήσιο οικογενειακό εισόδημα έως 3.000 ευρώ, καταβάλλεται εισοδηματική ενίσχυση 300 ευρώ ετησίως, για κάθε παιδί που φοιτά σε δημόσιο σχολείο στην υποχρεωτική εκπαίδευση έως το 16^ο έτος της ηλικίας του.

Η υποβολή αιτημάτων γίνεται στις Διευθύνσεις
των οικείων (Δημοτικών) σχολείων

Ενιαίο Επίδομα Στήριξης Τέκνων

N. 4093/2012, άρθρο πρώτο, παρ.ΙΑ2 (ΦΕΚ 222 Α')

Χορηγείται από τον ΟΓΑ σε όλες τις οικογένειες που διαμένουν μόνιμα και νόμιμα στην Ελλάδα, έχουν από ένα εξαρτώμενο τέκνο και άνω και το καθαρό ετήσιο οικογενειακό εισόδημά τους δεν υπερβαίνει τις 18.000 ευρώ. Το ύψος του επιδόματος υπολογίζεται με συγκεκριμένα κριτήρια.

Για τη χορήγησή του απαιτείται η ηλεκτρονική υποβολή

του εντύπου Ε1 (Δήλωση Φορολογίας Εισοδήματος) μέσω του TAXISNET από τον υπόχρεο της οικογένειας

 Ειδικό Επίδομα Τρίτεκνων και Πολύτεκνων Οικογενειών

Ν. 4141/2013 άρθρο 40 (ΦΕΚ 81 Α')

Καταβάλλεται από τον ΟΓΑ σε όλες τις οικογένειες που διαμένουν μόνιμα και νόμιμα στην Ελλάδα και έχουν τρία εξαρτώμενα τέκνα και άνω. Το ύψος του επιδόματος είναι σταθερό.

Για τη χορήγησή του απαιτείται η συμπλήρωση και ηλεκτρονική υποβολή του εντύπου Α21 μέσω του TAXISNET από τον υπόχρεο της οικογένειας

Εισαγωγή χωρίς εξετάσεις στην τριτοβάθμια εκπαίδευση για άτομα που πάσχουν από σοβαρές ασθένειες

N. 3794/2009, άρθρο 35 (ΦΕΚ 156 Α')

Άτομα που πάσχουν από σοβαρές παθήσεις εισάγονται χωρίς εξετάσεις στα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα, καθ' υπέρβαση του αριθμού εισακτέων, σε ποσοστό 5% ανά Σχολή ή Τμήμα.

Η υποβολή αιτημάτων γίνεται προς τη Δ/νση Σπουδών και Φοιτητικής Μέριμνας Ανώτατης Πανεπιστημιακής Εκπ/σης – Τμήμα Φοιτητικής Μέριμνας του Υπ. Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων

Δικαίωμα μεταφοράς θέσης μετά την εισαγωγή σπουδαστών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

N. 4186/2013, άρθρο 34 (ΦΕΚ 193 Α')

Οι σπουδαστές που εισάγονται στην τριτοβάθμια εκπαίδευση δικαιούνται μεταφοράς της θέσης εισαγωγής τους σε αντίστοιχη Σχολή ή Τμήμα, εφόσον πληρούν συγκεκριμένα κριτήρια (οικονομικά, οικογενειακά και κοινωνικά ή για λόγους υγείας που εξειδικεύονται στον ως άνω νόμο).

Σχετικές αιτήσεις υποβάλλονται προς τη Δ/νση Σπουδών και Φοιτητικής Μέριμνας Ανώτατης Πανεπιστημιακής Εκπ/σης – Τμήμα Φοιτητικής Μέριμνας του Υπουργείου Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων για αντίστοιχα Τμήματα έως δύο διαφορετικών Πανεπιστημίων ή ΤΕΙ

Πρόσβαση στην εκπαίδευση ανηλίκων αλλοδαπών

N. 4251/2014, άρθρο 21 παρ. 7, 8 (ΦΕΚ 80 Α')

Ανήλικοι πολίτες τρίτων χωρών που ζουν στην Ελλάδα υπάγονται στη σχολική φοίτηση χωρίς περιορισμούς (πρόσβασης σε δραστηριότητες

κ.λ.π.), όπως και οι ημεδαποί. Κατ' εξαίρεση μάλιστα, η εγγραφή τους σε δημόσια σχολεία μπορεί (υπό προϋποθέσεις) να γίνει και με ελλιπή δικαιολογητικά.

Το δικαίωμα εγγραφής αφορά ελληνικά σχολεία όλων των βαθμίδων

Εγγραφή στην Εκπαίδευση ανηλίκων με εκκρεμότητες ως προς τη ρύθμιση της αστικής τους κατάστασης

ΠΔ 200/1998, άρθρο 7, παρ. 6 (ΦΕΚ 161 Α'),
ΠΔ 201/1998, άρθρο 7, παρ. 10, 11 (ΦΕΚ 161 Α')

Τα παιδιά που δεν είναι εγγεγραμμένα στα μητρώα ή δημοτολόγια εγγράφονται στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση (νηπιαγωγείο, δημοτικό) με ληξιαρχική πράξη γέννησης ή με υπεύθυνη δήλωση του γονέα ή του κηδεμόνα (ως προς την ηλικία του παιδιού και την υποχρέωση προσκόμισης πιστοποιητικού γέννησης).

Αφορά ελληνικά σχολεία της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης

Εκπαίδευση και Αναπηρία

Ν. 3699/08 (ΦΕΚ 199 Α'),
Ν. 4186/13, άρθρο 28 (ΦΕΚ 193 Α')

Μαθητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες δικαιούνται μιας σειράς εκπαιδευτικών υπηρεσιών και παροχών.

Αρμόδια για τη διερεύνηση και διαπίστωση των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών είναι τα κατά τόπους Κέντρα Διάγνωσης, Διαφοροδιάγνωσης και Υποστήριξης (ΚΕΔΔΥ) – και, για ορισμένα θέματα, τα πιστοποιημένα από το Υπουργείο Παιδείας Ιατροπαιδαγωγικά Κέντρα άλλων Υπουργείων

Πρόσβαση σε Βρεφικούς και Βρεφονηπιακούς Σταθμούς μέσω προγράμματος ΕΣΠΑ

ΚΥΑ.1.8010/ οικ.3.1413/ 09-6-2011 (ΦΕΚ 1230 Β' /2011),
όπως τροποποιήθηκε από την
ΚΥΑ 2.35832/οικ.3.2401 (ΦΕΚ 3484 Β' /2012)

Βάσει μοριοδότησης παρέχεται δωρεάν πρόσβαση σε Βρεφικούς και Βρεφονηπιακούς Σταθμούς, Βρεφονηπιακούς Σταθμούς Ολοκληρωμένης Φροντίδας, Παιδικούς Σταθμούς, Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (ΚΔΑΠ) και Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών με Αναπηρία (ΚΔΑΠ-ΜΕΑ) σε παιδιά, των οποίων οι μητέρες είναι άνεργες ή έχουν επισφαλή θέση εργασίας, ή συμμετέχουν σε Ενεργητικές Πολιτικές Απασχόλησης, ή είναι εργαζόμενες (μισθωτές ιδιωτικού τομέα ή αυτοαπασχολούμενες), καθώς και σε παιδιά με αναπηρία, εφήβους (και άτομα) με νοητική υστέρηση ή/και κινητική αναπηρία (κατόπιν πρόσκλησης ενδιαφέροντος που δημοσιοποιείται ευρύτατα) - ΕΕΤΑΑ - Πρόγραμμα ΕΣΠΑ «Εναρμόνιση Οικογενειακής και Επαγγελματικής Ζωής»

Αιτήσεις υποβάλλονται σε Σταθμούς, ΚΔΑΠ, ΚΔΑΠ-ΜΕΑ, ιδιωτικού ή δημοσίου χαρακτήρα που συμμετέχουν στο πρόγραμμα

Ανήλικοι αλλοδαποί

Ενδοοικογενειακή βία

ΥΑ οικ.30651/2014, άρθρο 1, παρ.1, περ.γ'
(ΦΕΚ Β' 1453/2014) και
Ν.3500/2006 (ΦΕΚ 232 Α')

Τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας δικαιούνται άδειας διαμονής για λόγους ανθρωπιστικής φύσης. Ισόχρονη άδεια χορηγείται και στα ανήλικα τέκνα των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας ή στον ενήλικο που ασκεί την επιμέλεια των ανηλικών θυμάτων ενδοοικογενειακής

βίας, εφόσον αυτός δεν είναι το ίδιο πρόσωπο με τον φερόμενο ως δράστη του εγκλήματος.

Τα αιτήματα υποβάλλονται προς τη Δ/νση Μεταναστευτικής Πολιτικής και Κοινωνικής Ένταξης του Υπ. Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης

– Πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας στερούμενων εγγράφων αλλοδαπών

Ν. 4251/2014, άρθρο 26, παρ. 2, περ. α' (ΦΕΚ 8ο Α')

Πολίτες τρίτης χώρας στερούμενοι άδειας διαμονής γίνονται δεκτοί σε νοσοκομεία, θεραπευτήρια και κλινικές, εφόσον εισάγονται εκτάκτως για νοσηλεία ή τοκετό. Οι ανήλικοι έχουν πρόσβαση στις παραπάνω υπηρεσίες, χωρίς την προϋπόθεση της έκτακτης εισαγωγής. Επιπλέον, οι παράνομα διαμένοντες στη χώρα αλλοδαποί έχουν πρόσβαση στις δομές κοινωνικής μέριμνας που λειτουργούν στο πλαίσιο των ΟΤΑ.

Αφορά νοσοκομεία, θεραπευτήρια, κλινικές και δομές κοινωνικής μέριμνας των ΟΤΑ όλης της χώρας

— Συντάξεις Ανασφάλιστων Υπερηλικών

Ν. 4093/2012, υποπαρ.ΙΑ6 (ΦΕΚ 222 Α΄)
και Ν. 4046/2012 (ΦΕΚ 28 Α΄)

Παρέχεται (υπό προϋποθέσεις) από τον ΟΓΑ μηνιαία σύνταξη σε ανασφάλιστους υπερηλικες άνω των 67 ετών.

Η υποβολή αιτημάτων γίνεται στους κατά τόπους ανταποκριτές του ΟΓΑ ή τις Κεντρικές ή Περιφερειακές Υπηρεσίες του

— Φαρμακευτική περίθαλψη – εμβολιασμοί, ενηλίκων & ανηλίκων

Ν. 4270/2014, άρθρο 182, εδ. ε΄ (ΦΕΚ 143 Α΄),
ΚΥΑ οικ. 56432/28-6-2014 (ΦΕΚ 1753 Β΄/2014)

Οι ανασφάλιστοι Έλληνες πολίτες, οι νομίμως διαμένοντες στην ελληνική επικράτεια ομογενείς, οι υπήκοοι κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι υπήκοοι τρίτων χωρών, νόμιμα και μόνιμα διαμένοντες στην Ελλάδα, οι οποίοι στερούνται των προϋποθέσεων έκδοσης βιβλιαρίου ανασφαλιστού και δεν είναι ασφαλισμένοι σε κανένα δημόσιο ή ιδιωτικό φορέα, καθώς και οι ασφαλισμένοι που έχουν απολέσει την ασφαλιστική τους ικανότητα λόγω οφειλών στα οικεία Ασφαλιστικά Ταμεία, όπως επίσης και **τα εξαρτώμενα μέλη της οικογένειάς τους**, δικαιούνται δωρεάν φαρμακευτική φροντίδα.

Αρμόδιοι για την συνταγογράφηση φαρμάκων σε δικαιούχους της άνω παραγράφου είναι αποκλειστικά και μόνον ιατροί των Νοσοκομείων του ΕΣΥ και των δημοσίων δομών παροχής υπηρεσιών πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας του Π.Ε.ΔΥ. Τα φάρμακα τα οποία καλύπτονται ανήκουν αποκλειστικά και μόνον στον θετικό κατάλογο αποζημιούμενων φαρμάκων του Ν.3816/2010 (ΦΕΚ 6 Α΄)

N.4320/2015, άρθρα 1, 2, 3 και 5 (ΦΕΚ 29 Α΄)
και ΚΥΑ ΟΙΚ.494/2015 (ΦΕΚ 577 Β΄)

Δωρεάν επανασύνδεση και παροχή ηλεκτρικού ρεύματος

Σε άτομα και οικογένειες που διαβιούν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας παρέχεται για το έτος 2015 δωρεάν ποσότητα ηλεκτρικού ρεύματος για την κύρια κατοικία τους έως 300kwh μηνιαίως. Σε περιπτώσεις δικαιούχων, των οποίων η παροχή είχε διακοπεί έως και την 31.1.2015, η παροχή επανασυνδέεται ατελώς και χωρίς καμία επιβάρυνση, οι δε ληξιπρόθεσμες οφειλές ρυθμίζονται.

Επίδομα ενοικίου για την εξασφάλιση στέγης

Χορηγείται επίδομα ενοικίου σε έως 30.000 άτομα και οικογένειες που διαβιούν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας και δεν έχουν δυνατότητα στέγασης σε ιδιόκτητο ακίνητο στον τόπο της μόνιμης κατοικίας τους. Η παροχή αυτή αφορά νέες μισθώσεις ή ανανεώσεις υφιστάμενων μισθώσεων και χορηγείται απευθείας στον εκμισθωτή του μισθίου ακινήτου. Η παροχή χορηγείται για το 2015 και δύναται να ανανεωθεί για το 2016, εφόσον συντρέχουν συγκεκριμένες προϋποθέσεις.

Το παρεχόμενο επίδομα ενοικίου δεν υπερβαίνει μηνιαίως τα εβδομήντα (70) ευρώ ανά άτομο και τα διακόσια είκοσι (220) ευρώ ανά πολυμελή οικογένεια. Το ποσό της επιδότησης είναι αφορολόγητο και ακατάσχετο, δεν υπόκειται σε κρατήσεις, δεν συμψηφίζεται με βεβαιωμένα χρέη προς πιστωτικά ιδρύματα και δεν υπολογίζεται στα εισοδηματικά όρια για την καταβολή του ΕΚΑΣ ή άλλης παροχής κοινωνικού ή προνοιακού χαρακτήρα. Μπορεί, όμως, να συμψηφίζεται με βεβαιωμένες και ρυθμισμένες οφειλές προς το Δημόσιο.

Επιδότηση σίτισης

Χορηγείται για το έτος 2015 επιδότηση σίτισης σε άτομα και οικογένειες που διαβιούν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας. Για τη χορήγηση της επιδότησης, λαμβάνεται υπ' όψιν το σύνολο των εισοδημάτων των δικαιούχων από κάθε πηγή. Στο εισόδημα δεν προσμετρούνται έσοδα όπως, ενδεικτικά, αλλά όχι περιοριστικά, τα επιδόματα αναπηρίας που χορηγούνται από το Κράτος. Η επιδότηση σίτισης παρέχεται με κουπόνια ή άλλον ηλεκτρονικό τρόπο για την προμήθεια ειδών σίτισης

Κριτήρια επιλεξιμότητας

Τα κριτήρια επιλεξιμότητας καθορίζονται στην Κοινή Υπουργική Απόφαση Αριθμ. ΟΙΚ. 494/9-4-2015, ΦΕΚ 577 Β' /2015. Η προθεσμία για υποβολή αιτήσεων ήταν από 20-4-2015 έως 20-5-2015 και παρατάθηκε μέχρι τις 30-5-2015.

Η υποβολή αιτημάτων γίνεται ηλεκτρονικά, είτε ιδιωτικά, είτε μέσω ΚΕΠ, δια ηλεκτρονικής εφαρμογής του Υπ. Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης με τη χρήση των κωδικών του δικαιούχου στο TAXIS

Παροχή δωρεάν νομικής βοήθειας

N. 3226/2004 (ΦΕΚ 24 Α')

Πολίτες χαμηλού εισοδήματος δικαιούνται παροχή δωρεάν νομικής βοήθειας, δηλαδή τη χορήγηση δικηγόρου, δικαστικού επιμελητή ή συμβολαιογράφου, σε υποθέσεις ποινικού, αστικού και εμπορικού δικαίου κάθε βαθμού. Σε αυτές περιλαμβάνονται οι διαφορές διαζυγίου, διατροφής, επιμέλειας κι επικοινωνίας, προσβολής, αναγνώρισης πατρότητας κ.α.

Τη νομική βοήθεια δικαιούνται οι Έλληνες πολίτες, οι πολίτες της ΕΕ, αλλά και οι πολίτες τρίτου κράτους ή οι ανιθαγενείς, εφόσον έχουν νομίμως κατοικία ή συνήθη διαμονή στην Ελλάδα.

Η υποβολή αιτημάτων γίνεται στα κατά τόπους αρμόδια Πρωτοδικεία (ή για ποινικές υποθέσεις στον πρόεδρο του δικαστηρίου που εκκρεμεί η υπόθεση)

Νομική βοήθεια για νέους

Παρέχεται από Πρόγραμμα της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς (νυν Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης και Νέας Γενιάς-Διεύθυνση Νέας Γενιάς) με στόχο την παροχή έμπρακτης νομικής υποστήριξης (σε ποινικές, αστικές, εργατικές και διοικητικές διαφορές) σε ανηλίκους και νέους έως 30 και κατ' εξαίρεση έως 35 ετών, που ανήκουν σε ευπαθείς κοινωνικά ομάδες. Η λειτουργία του είναι συμπληρωματική προς τον θεσμό παροχής νομικής βοήθειας σε πολίτες χαμηλού εισοδήματος που προβλέπεται από τον Ν. 3226/2004).

Η υποβολή αιτημάτων γίνεται προς τη ΓΓΔΒΜ & ΝΓ και τους συμβεβλημένους στο Πρόγραμμα Δικηγορικούς Συλλόγους

Ευπαθείς / Ευάλωτες Ομάδες

Ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, ευπαθείς ή ομάδες υψηλού κινδύνου ονομάζονται εκείνες οι ομάδες του πληθυσμού που έχουν περιορισμένη ή καθόλου πρόσβαση σε κοινωνικά και δημόσια αγαθά και δυσκολεύονται ή αδυνατούν σε πολλά επίπεδα και σε διάφορους τομείς να έχουν ποιότητα ζωής (π.χ. στέγη, εργασία, ικανοποιητικό εισόδημα, εκπαίδευση, ιατρική περίθαλψη, κοινωνική ασφάλιση κ.ά.). Πρόκειται κυρίως για αστέγους, ανέργους/μακροχρόνια άνεργους, άτομα με αναπηρία (ΑμεΑ), πάσχοντες (σοβαρά παθολογικά προβλήματα, ψυχικές ασθένειες), αποφυλακισμένους, χρήστες και πρώην χρήστες εξαρτησιογόνων ουσιών, οροθετικούς, άτομα από θρησκευτικές ή πολιτισμικές μειονότητες, ρομά / τσιγγάνους, μονογονεϊκές οικογένειες, ανήλικους παραβάτες, κακοποιημένες γυναίκες, θύματα εμπορίας (trafficking), πρόσφυγες, μετανάστες, παλιννοστούντες, πληγέντες από θεομηνίες και φυσικές καταστροφές (πυρόπληκτοι, σεισμοπαθείς, πλημμυροπαθείς)⁵.

Ο Νόμος 4019/2011 (ΦΕΚ 216 Α΄) για την Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα ορίζει στο άρθρο 1 παρ. 4 τις ευπαθείς ομάδες πληθυσμού⁶.

⁵ Βλ. και ΕΚΚΕ (Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών) Δ. Μπαλούρδος, Ν. Σαρρής, Α. Τραμουντάνης, Μ. Χρυσάκης «Ευάλωτες Κοινωνικά Ομάδες και διακρίσεις στην αγορά εργασίας», Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2014.

⁶ α) «**Ευπαθείς Ομάδες Πληθυσμού**», γενικά, νοούνται οι κοινωνικές ομάδες πληθυσμού, των οποίων η συμμετοχή στην κοινωνική και οικονομική ζωή δυσχεραίνεται, είτε εξαιτίας κοινωνικών και οικονομικών προβλημάτων ή σωματικών ή ψυχικών διαταραχών, είτε εξαιτίας απρόβλεπτων γεγονότων, τα οποία επηρεάζουν την εύρυθμη λειτουργία της τοπικής ή ευρύτερα περιφερειακής οικονομίας.

β) Οι Ευπαθείς Ομάδες Πληθυσμού διακρίνονται σε δύο κατηγορίες:

i) Στις Ευάλωτες Ομάδες Πληθυσμού και ii) Στις Ειδικές Ομάδες Πληθυσμού

γ) «Ευάλωτες Ομάδες Πληθυσμού» νοούνται οι ομάδες εκείνες του πληθυσμού που η ένταξη τους στην κοινωνική και οικονομική ζωή εμποδίζεται από σωματικά και ψυχικά αίτια,. Σε αυτές ανήκουν άτομα ιδίως με αναπηρίες, με προβλήματα ψυχικής υγείας ή νοητικής υστέρησης και άτομα εξαρτημένα ή απεξαρτημένα από ουσίες,

δ) «Ειδικές Ομάδες Πληθυσμού» νοούνται οι ομάδες εκείνες του πληθυσμού οι οποίες βρίσκονται σε μειονεκτική θέση ως προς την ομαλή ένταξη τους στην αγορά εργασίας από οικονομικά, κοινωνικά και πολιτισμικά αίτια. Σε αυτές ανήκουν ιδίως οι άνεργοι νέοι, οι άνεργοι άνω των 50 ετών, οι γυναίκες άνεργες, οι αρχηγοί μονογονεϊκών οικογενειών, οι αναλφάβητοι, οι μακροχρόνια άνεργοι, οι κάτοικοι απομακρυσμένων ορεινών και νησιωτικών περιοχών, οι πρώην ή οι νυν τρόφιμοι φυλακών, οι ανήλικοι παραβάτες, τα άτομα με γλωσσικές ή πολιτισμικές ιδιαιτερότητες και οι μετανάστες.

Μακροχρόνια Άνεργοι

Μακροχρόνια άνεργοι θεωρούνται οι πολίτες που έχουν παραμείνει άνεργοι για διάστημα άνω των 12 μηνών, εφόσον είναι άνω των 25 ετών, ή άνω των 6 μηνών, εφόσον είναι κάτω των 25 ετών. Η ανεργία πρέπει να προκύπτει από δελτίο ανεργίας θεωρημένο αδιάλειπτα από τον ΟΑΕΔ για το αντίστοιχο χρονικό διάστημα.

Άστεγοι

Ο **Νόμος 4052/2012 (ΦΕΚ 41 Α')** ορίζει για πρώτη φορά την έννοια της «αστεγίας». Σύμφωνα με το άρθρο 29 παρ. 1 οι άστεγοι αναγνωρίζονται ως ευπαθής κοινωνική ομάδα, στην οποία παρέχεται κοινωνική προστασία. Ως άστεγοι ορίζονται όλα τα άτομα που διαμένουν νόμιμα στη χώρα, τα οποία στερούνται πρόσβασης ή έχουν επισφαλή πρόσβαση σε επαρκή ιδιόκτητη, ενοικιαζόμενη ή παραχωρημένη κατοικία που πληροί τις αναγκαίες τεχνικές προδιαγραφές και διαθέτει τις βασικές υπηρεσίες ύδρευσης και ηλεκτροδότησης.

Κοινωνικός Αποκλεισμός

Ο «**κοινωνικός αποκλεισμός**» προσεγγίζεται ως σώρευση ποικίλων μορφών στέρησης, οι οποίες περιλαμβάνουν το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, τις άσχημες συνθήκες υγείας, την έλλειψη στέγης, την απουσία οικογενειακής στήριξης, την αδυναμία συμμετοχής στον κοινωνικό και πολιτιστικό ιστό και την έλλειψη απασχόλησης⁷.

Φτώχεια

Η «**φτώχεια**» προσεγγίζεται ως μία κατάσταση αποστέρησης αγαθών και υπηρεσιών και προσδιορίζεται είτε ως απόλυτη φτώχεια (αδυναμία κάλυψης βασικών αναγκών, όπως διατροφή, στέγαση, ρουχισμός, συνθήκες υγιεινής), είτε ως σχετική φτώχεια (εισοδηματική ανισότητα)⁸.

Με βάση τις εκτιμήσεις της Στατιστικής Υπηρεσίας της Επιτροπής (EUROSTAT), το 2013 σε κίνδυνο φτώχειας ή / και αποκλεισμού²⁰ στην Ελλάδα βρίσκονταν **3,9 εκ. πολίτες (35,7% του πληθυσμού)**. Τα ποσοστά σχετικής φτώχειας⁹ εξακολουθούν να

---

⁷ Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Κοινωνική Ενταξη, Αθήνα, Δεκέμβριος 2014 Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας σελ. 9

⁸ Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Κοινωνική Ενταξη, Αθήνα, Δεκέμβριος 2014 Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας σελ. 8

⁹ Το όριο της φτώχειας στην Ελλάδα ορίζεται ως το 60% της διάμεσου του ισοδύναμου του συνολικού διαθέσιμου εισοδήματος σύμφωνα με τη δειγματοληπτική Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών (European Union - Statistics on Income and Living Conditions) που διενεργείται από την ΕΛ.ΣΤΑΤ. Σύμφωνα με την σχετική ανακοίνωση της

κυμαίνονται σε υψηλά επίπεδα (πάνω από το 23% του πληθυσμού), πλήττοντας κυρίως άτομα που κατοικούν στην ύπαιθρο, μονογονεϊκές οικογένειες, ΑμεΑ, πολύτεκνες οικογένειες, ζευγάρια ηλικιωμένων, ανέργους και συνταξιούχους. Ο **κίνδυνος φτώχειας για παιδιά ηλικίας 0-17 ετών** ανέρχεται στο 28,8% και είναι υψηλότερος κατά 5,7% από το αντίστοιχο ποσοστό του συνολικού πληθυσμού¹⁰.

Ο προβληματισμός σχετικά με τον εννοιολογικό και ποσοτικό προσδιορισμό της φτώχειας έχει αποτελέσει και εξακολουθεί να αποτελεί αντικείμενο εκτεταμένων ερευνητικών αναζητήσεων και προβληματισμών.

Επιγραμματικά, θα μπορούσαμε να ορίσουμε ως **φτωχό** ένα άτομο με βιοτικό επίπεδο κάτω από το ελάχιστο όριο διαβίωσης ή κάτω από το μέσο βιοτικό επίπεδο. Από τον ορισμό αυτό εξάγεται ότι η φτώχεια μπορεί να είναι φυσική ή κοινωνική, απόλυτη ή σχετική ή συνδυασμός και των δύο. Το άτομο μπορεί να εμφανίζει πολλαπλά μειονεκτήματα λόγω ανεργίας, χαμηλού εισοδήματος, φτωχών συνθηκών στέγασης, ανεπαρκούς υγειονομικής περίθαλψης και εμποδίων στη δια βίου μάθηση. Είναι συχνά αποκλεισμένος και περιθωριοποιημένος από τη συμμετοχή σε δραστηριότητες (οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές) που είναι κανόνας για άλλους ανθρώπους και η πρόσβασή τους στα θεμελιώδη δικαιώματα μπορεί να είναι περιορισμένη (Ευρωπαϊκή Επιτροπή Joint Report on Social Inclusion, 2004).

Η **φτώχεια έχει δύο βασικά στοιχεία**, τη φτώχεια που οφείλεται σε ανεπαρκείς πόρους και την αδυναμία πρόσβασης και συμμετοχής σε αγαθά, υπηρεσίες και δραστηριότητες. Η ανεπάρκεια πόρων αποτιμάται με εισοδηματικούς πόρους και τον καθορισμό ενός ad hoc ορίου για τη διάκριση των φτωχών από τους μη φτωχούς.

Σύμφωνα με τη Eurostat το όριο αυτό τίθεται στο 60% του διάμεσου ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος ενός νοικοκυριού. Η αδυναμία πρόσβασης και συμμετοχής σε αγαθά, υπηρεσίες και δραστηριότητες προσεγγίζεται με την ανάπτυξη δεικτών στέρησης¹¹.

Η **παραδοσιακή φτώχεια** η οποία μεταφέρεται από γενιά σε γενιά και συνδέεται με οικονομικούς, κοινωνικούς και πολιτισμικούς παράγοντες, περιπλέκεται με τις **νέες αστικές μορφές φτώχειας** που καθορίζονται από μια αλληλουχία αρνητικών παραγόντων όπως η απώλεια εργασίας, η απώλεια εισοδήματος ή κατοικίας, η

ΕΛ.ΣΤΑΤ για τα πορίσματα της δειγματοληπτικής Έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών έτους 2013 (Δεκέμβριος 2014), το χρηματικό όριο της φτώχειας για τα εισοδήματα του 2012 ανερχόταν στο ετήσιο ποσό των 5.023 ευρώ ανά άτομο και των 10.547 ευρώ για νοικοκυριά με δύο ενήλικες και δύο εξαρτώμενα παιδιά ηλικίας κάτω των 14 ετών.

¹⁰ Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Κοινωνική Ένταξη, Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, Αθήνα, Δεκέμβριος 2014 σελ.11

¹¹ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΙΓ΄ ΠΕΡΙΟΔΟΣ –ΣΥΝΟΔΟΣ Γ΄ ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΔΙΑΡΚΟΥΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΝΕΑ ΦΤΩΧΕΙΑ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ Πολιτικές καταπολέμησης & καθέρωση ενός ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος, ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΜΠΑΛΟΥΡΔΟΣ, ΜΑΡΙΑ ΠΕΤΡΑΚΗ ΑΘΗΝΑ 2012, Η ΦΤΩΧΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΑΣΕΙΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ Δ. ΜΠΑΛΟΥΡΔΟΣ σελ. 28

υπερχρέωση, η κρίση της οικογένειας κλπ. , οι οποίοι αλληλοεπηρεάζονται και αλληλοενοσχύονται δημιουργώντας ένα φαύλο κύκλο ή μια παγίδα φτώχειας¹².

Στην οικονομική κρίση υπάρχουν ομάδες πληθυσμού που είναι ιδιαίτερα ευάλωτες και υπάρχει ένας ιδιαίτερα αυξημένος κίνδυνος ανάπτυξης μιας προσωπικής διαδρομής στη φτώχεια. Μεσοπρόθεσμα, τα φτωχά νοικοκυριά τα οποία διαθέτουν λιγότερα περιουσιακά στοιχεία, περιορισμένες δυνατότητες αντίδρασης, και λιγότερη πρόσβαση σε τραπεζικές υπηρεσίες και προϊόντα ενδεχομένως να βιώσουν βαθύτερη, πιο ακραία ίσως και απόλυτη φτώχεια. Βραχυχρόνια ωστόσο πλήττονται όσοι βρίσκονται «κοντά στη φτώχεια», ενώ επηρεάζονται και νέες ομάδες που διαφορετικά δε θα είχαν επηρεαστεί.

Πρόσφατες μελέτες έχουν επισημάνει έναν αριθμό από κοινωνικές ομάδες που αντιμετωπίζουν υψηλά ποσοστά φτώχειας διαχρονικά στην Ελλάδα (Μπαλούρδος & Ναούμη 2010, Δαφέρμος & Παπαθεοδώρου 2010).

Οι γυναίκες, οι ηλικιωμένοι, οι νέοι και τα παιδιά, οι μονογονεϊκές οικογένειες και οι οικογένειες με τρία ή περισσότερα παιδιά, άνθρωποι με χαμηλά εκπαιδευτικά προσόντα, άνεργοι και εργαζόμενοι σε μη συμβατικές μορφές εργασίας ήταν οι ομάδες που αντιμετώπιζαν δυσανάλογα υψηλά επίπεδα φτώχειας τα χρόνια πριν την εκδήλωση της κρίσης. Οι ομάδες που ήταν ευάλωτες στη φτώχεια πριν από την κρίση είναι εκείνες που επλήγησαν δυσανάλογα μετά την εκδήλωσή της. Εξαιρετικά ανησυχητική είναι η κατάσταση για τους νέους ηλικίας 16-24 ετών, εκείνους με χαμηλά εκπαιδευτικά προσόντα, τους ανέργους, όσους εργάζονται με καθεστώς μερικής απασχόλησης, τα μονογονεϊκά νοικοκυριά, οι ηλικιωμένοι οι οποίοι επηρεάζονται δυσανάλογα από τις δυσμενείς εξελίξεις σε ένα πλήθος κοινωνικών υπηρεσιών.

Τα στοιχεία υποδεικνύουν ότι το βάθος της φτώχειας στην Ελλάδα έχει αυξηθεί κατά τη διάρκεια της κρίσης. Το ποσοστό φτώχειας αυξήθηκε κατά περισσότερες από 25 ποσοστιαίες μονάδες μεταξύ 2010 και 2013. Το 40% όσων είναι φτωχοί άνω των 16 ετών είναι εργαζόμενοι. Τον υψηλότερο κίνδυνο φτώχειας αντιμετωπίζουν άνθρωποι με άτυπες μορφές απασχόλησης, ιδιαίτερα εργαζόμενοι σε καθεστώς μερικής απασχόλησης –μισθωτοί και αυταπασχολούμενοι¹³. Επίσης οι νέοι και συγκεκριμένα η ηλικιακή ομάδα 0-17 ετών αλλά και οι ηλικίες 18-19 ετών πλήττονται δυσανάλογα (από 23,4% και 19,6% το 2009 σε 48,6% και 50,8% αντιστοίχως το 2013. Τέλος υπάρχει σημαντική επιδείνωση των κοινωνικών συνθηκών όσων ζουν στην Αθήνα σε σύγκριση με εκείνους που κατοικούν στα προάστια και στην ύπαιθρο.

---

¹² ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΙΓ΄ ΠΕΡΙΟΔΟΣ – ΣΥΝΟΔΟΣ Γ΄ ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΔΙΑΡΚΟΥΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΝΕΑ ΦΤΩΧΕΙΑ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ Πολιτικές καταπολέμησης & καθιέρωση ενός ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος, ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΜΠΑΛΟΥΡΔΟΣ, ΜΑΡΙΑ ΠΕΤΡΑΚΗ ΑΘΗΝΑ 2012, Η ΦΤΩΧΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΑΣΕΙΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ Δ. ΜΠΑΛΟΥΡΔΟΣ σελ. 25

¹³ Έκθεση για το Κοινωνικό Προφίλ της Ελλάδας σε σχέση με τη φτώχεια, τον κοινωνικό αποκλεισμό και την ανισότητα πριν και μετά από την εκδήλωση της κρίσης Δημήτρης Κατσίκας, Αλέξανδρος Καρακίτσιος, Κυριάκος Φιλίνης, Αθανάσιος Πετραλιάς Αθήνα, Δεκέμβριος 2014, σελ. 35

Μεταξύ των νέων και ειδικότερα μεταξύ εκείνων που ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα 16-24 ετών οι φτωχοί έχουν αυξηθεί κατά τη διάρκεια της κρίσης τόσο ώστε το 2013 ένας στους τρεις αυτής της ηλικιακής ομάδας να βρίσκεται κάτω από το κατώφλι της φτώχειας. Ακολουθούν τα παιδιά κάτω των 16 ετών των οποίων η κατάσταση έχει επιδεινωθεί από το 2010, όπως εξάλλου έχει συμβεί και με την ηλικιακή ομάδα των 25-64 ετών. Άτομα με μη συμβατικές μορφές εργασίας, όπως εργαζόμενοι με καθεστώς μερικής απασχόλησης ή με συμβάσεις προσωρινής απασχόλησης, αντιμετωπίζουν παραδοσιακά υψηλότερα ποσοστά φτώχειας, μια κατάσταση η οποία έχει συνεχιστεί και μετά την έναρξη της κρίσης. Εκείνοι που έχουν πληγεί περισσότερο από την κρίση, βάσει της μείωσης της καταναλωτικής τους δαπάνης, είναι οι αυτοαπασχολούμενοι οι οποίοι καταγράφουν σωρευτική μείωση 36,7% ακολουθούμενοι από τους εργαζόμενους στον ιδιωτικό τομέα 29,3% και τους ανέργους 27,3% ενώ τη μικρότερη μείωση παρουσιάζουν οι συνταξιούχοι 24,2%

Σχετικά με τις διαφορετικές μορφές νοικοκυριών, φαίνεται ότι μια από τις πιο σοβαρά πληγείσες ομάδες είναι τα νοικοκυριά με έναν ενήλικα και εξαρτώμενα παιδιά. Το ποσοστό φτώχειας αυτής της συγκεκριμένης ομάδας έχει εκτοξευθεί μεταξύ 2009 και 2012 φτάνοντας σε ένα εξαιρετικά υψηλό ποσοστό της τάξης του 66%.

Ενεργειακή Φτώχεια

Η ενεργειακή φτώχεια είναι η αδυναμία πρόσβασης στις σύγχρονες υπηρεσίες ενέργειας.

Η ενεργειακή φτώχεια, ή ενεργειακή ένδεια όπως αναφέρεται επίσης, είναι η κατάσταση ενός νοικοκυριού που αδυνατεί να έχει πρόσβαση στις πλέον βασικές υπηρεσίες ενέργειας για επαρκή θέρμανση, μαγειρέμα, φωτισμό και τη χρήση οικιακών συσκευών.

Οι συνέπειες της ενεργειακής φτώχειας περιλαμβάνουν την περιορισμένη χρήση θέρμανσης, κρύα και με υγρασία σπίτια, χρέη σε λογαριασμούς κοινής ωφελείας και τη μείωση εξόδων των νοικοκυριών σε άλλα είδη πρώτης ανάγκης. Επιπλέον, η ενεργειακή φτώχεια σχετίζεται με ένα ευρύ φάσμα φυσικών και ψυχικών ασθενειών υγείας, όπως η κατάθλιψη, το άσθμα και η καρδιακή ασθένεια.

Ένα νοικοκυριό θεωρείται ότι βιώνει ενεργειακή φτώχεια, όταν τα μέλη του δεν μπορούν να το κρατήσουν επαρκώς θερμαινόμενο σε λογικό κόστος βάσει του εισοδήματός τους.

Η ενεργειακή φτώχεια προκαλείται από τη σύγκλιση πέντε παραγόντων: το χαμηλό εισόδημα, τις υψηλές τιμές καυσίμων, την αναποτελεσματική ενεργειακή απόδοση ενός σπιτιού, την υπό μερική κατάληψη (χρήση) κατοικία, τη μεγάλη ηλικία.

Η απότομη αύξηση στις τιμές των καυσίμων από το 2006 ως το 2008 εκτιμάται ότι οδήγησε σε μια διτλάσια αύξηση ενεργειακής φτώχειας.

- ΑμεΑ** - Άτομα με ειδικές ανάγκες
ΔΟΥ - Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες
ΕΕΤΑ - Έκτακτο Ειδικό Τέλος Ακινήτων
ΕΕΤΗΔΕ - Έκτακτο Ειδικό Τέλος Ηλεκτροδοτούμενων Δομημένων Επιφανειών
ΕΚΑΣ - Επίδομα Κοινωνικής Αλληλεγγύης Συνταξιούχων
ΕΝΦΙΑ - Ενιαίος Φόρος Ακινήτων
ΕΣΠΑ - Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς
ΕΤΑΠ-ΜΜΕ - Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Προσωπικού Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης
ΕΥΔΑΠ - Εταιρεία Ύδρευσης και Αποχέτευσης Πρωτεύουσας Α.Ε.
ΚΔΑΠ - Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών
ΚΔΑΠ-ΜΕΑ - Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών με Αναπηρία
ΚΕΠ - Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών
ΚΕΠΑ - Κέντρα Πιστοποίησης Αναπηρίας
ΚΟΤ - Κοινωνικό Οικιακό Τιμολόγιο
ΚΠΑ - Κέντρα Προώθησης της Απασχόλησης ΟΑΕΔ
ΚΥΑ - Κοινή Υπουργική Απόφαση
Ν. - Νόμος
ΝΔ - Νομοθετικό Διάταγμα
ΟΑΕΔ - Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού
ΟΑΕΕ - Οργανισμός ασφάλισης Ελεύθερων Επαγγελματιών
ΟΑΣΑ - Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών Αθηνών Α.Ε.
ΟΓΑ - Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων
ΟΕΚ - Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας
ΟΣΥ - Οδικές Συγκοινωνίες Α.Ε.
ΟΤΑ - Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ΠΔ - Προεδρικό Διάταγμα
ΠΟΛ - Εγκύκλιος / Απόφαση Υπουργείου Οικονομικών
ΣΤΑΣΥ - Σταθερές Συγκοινωνίες Α.Ε.
ΥΑ - Υπουργική Απόφαση
ΦΕΚ - Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως

Χαλκοκονδύλη 17
10432 Αθήνα

www.synigoros.gr
www.synigoros-solidarity.gr